

บทนำ

สถานการณ์ระหว่างประเทศเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐ โดยเฉพาะรัฐเล็ก ๆ เช่นไทย ซึ่งคอยอำนาจทางการเมือง ทหาร และเศรษฐกิจในวงการเมืองระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ ไทยจึงต้องพยายามปรับนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ระหว่างประเทศอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงสภาพการเมืองระหว่างประเทศ เป็นลักษณะการเผชิญหน้ากันภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นผลกระทบทะเทือนให้ไทยต้องปรับนโยบายต่างประเทศ โดยลดความเป็นกลางตามประเพณีซึ่งเคยยึดถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินนโยบายต่างประเทศตลอดมาในประวัติศาสตร์อันยาวนาน ไปสู่การดำเนินนโยบายผูกพันกับสหรัฐอเมริกา ในสภาพปัจจุบัน ไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ระหว่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ สภาพการเมืองระหว่างประเทศ มีลักษณะเป็นการประนีประนอมกัน ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีผลกระทบทะเทือนต่อนโยบายต่างประเทศไทยโดยตรง จึงควรศึกษาว่า ไทยควรปรับนโยบายต่างประเทศไปสู่ทิศทางใด

วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาถึงความเป็นกลางตามประเพณีซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำเนินนโยบายต่างประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ระหว่างประเทศที่ได้มีผลให้ไทยต้องลดความเป็นกลางตามประเพณี ไปสู่นโยบายผูกพันต่อสหรัฐ และวิเคราะห์ว่า สถานการณ์ระหว่างประเทศใหม่ปัจจุบัน จะมีผลกระทบทะเทือนให้ไทยต้องปรับนโยบายต่างประเทศเพียงใด โดยเปลี่ยนแปลงไปสู่นโยบายใดจึงจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา จึงได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ศึกษาถึงแนวความคิดเป็นกลาง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ความเป็นกลางตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และความเป็นกลางตามหลักการเมืองระหว่างประเทศ
2. ศึกษาความเป็นกลางของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจำกัดเฉพาะในสภาพการเมืองระหว่างประเทศที่มีลักษณะเป็นการเผชิญหน้ากัน
3. ศึกษาพฤติกรรมของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประวัติศาสตร์โดยสังเขป ซึ่งเจาะจงศึกษาเฉพาะช่วงระยะเวลาที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของการรักษาเอกราชของไทย และศึกษาถึงช่วงระยะเวลาที่ไทยได้เปลี่ยนแปลงนโยบายไปจากเดิม
4. ศึกษาถึงสถานการณ์ระหว่างประเทศใหม่ เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นว่ามีผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศไทยเพียงใด และไทยควรเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบใด จึงจะสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา ใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบ Documentary Research โดยศึกษาจากเอกสารประวัติศาสตร์ บทความหนังสือพิมพ์ สุนทรพจน์ เอกสารราชการ การบรรยายผลการศึกษาใช้วิธีพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical Method)